

Rolnictwo w Polsce

Zróżnicowanie rolnictwa świata

An aerial photograph of a large green tractor with a long sprayer boom, moving through a vast, lush green field. The tractor is positioned in the center-left of the frame, leaving a distinct track behind it. The field is divided into neat rows, and the overall scene is dominated by vibrant green colors.

Rolnictwo wysokotowarowe

Rolnictwo samozaopatrzeniowe

Rolnictwo ekstensywne

Rolnictwo intensywne

Rolnictwo wysokotowarowe

Nadwyżka produkcji przeznaczona jest na
sprzedaż

Rolnictwo samozaopatrzeniowe

Uprawa roślin i chów zwierząt na własne
potrzeby

Rolnictwo intensywne

Wysokie plony i duża wydajność chowu
Belgia, Holandia, Chiny, Japonia

Rolnictwo ekstensywne

Niskie plony przy niskich nakładach pracy i
środkach finansowych

Rosja, USA, Kanada, Afryka

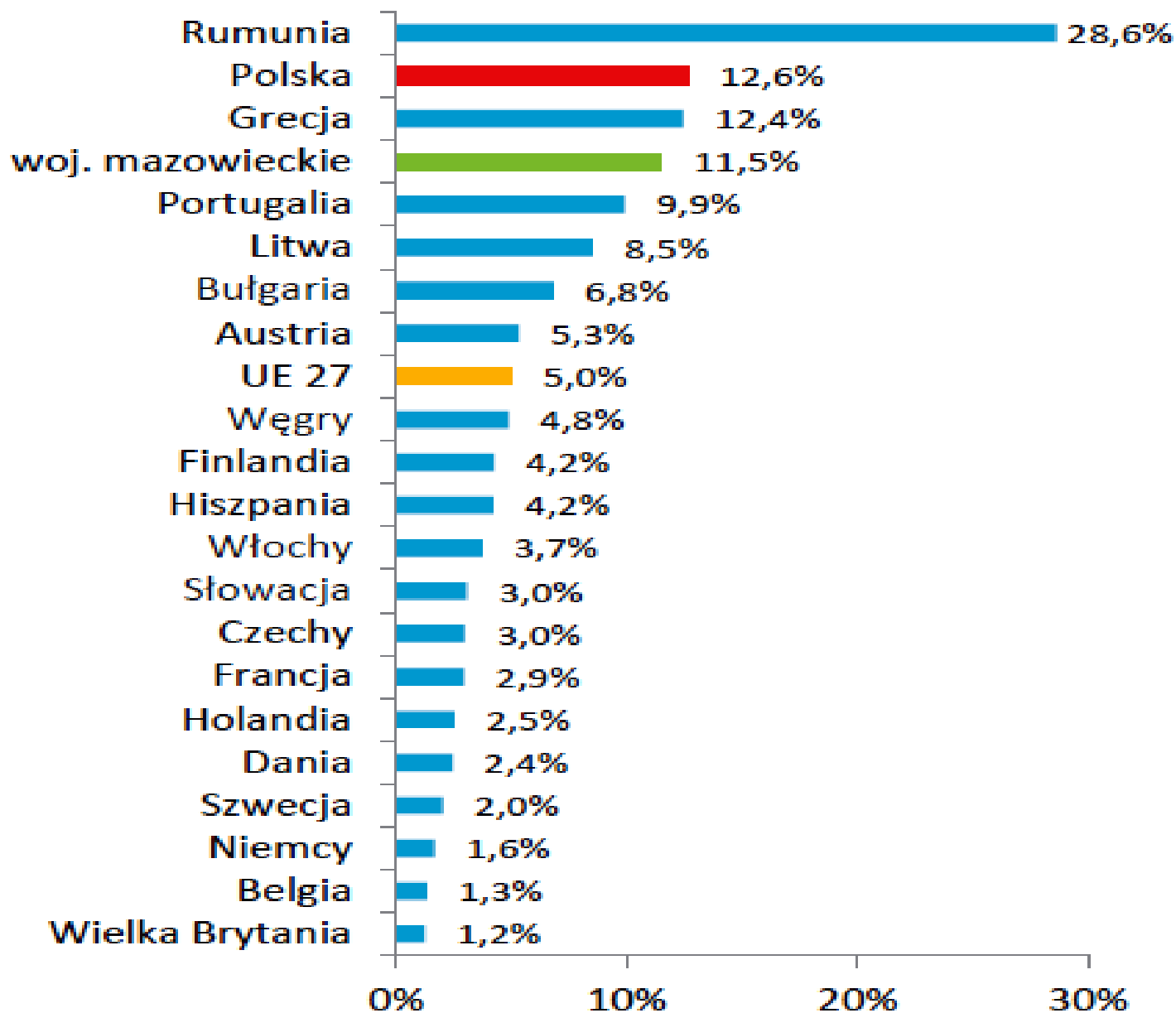
Przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce

- położona jest w strefie klimatów umiarkowanych ciepłych,
- większość obszarów to tereny nizinne,
- stosunkowo niewiele terenów górzystych,
- problemem są tereny z niedoborem wody

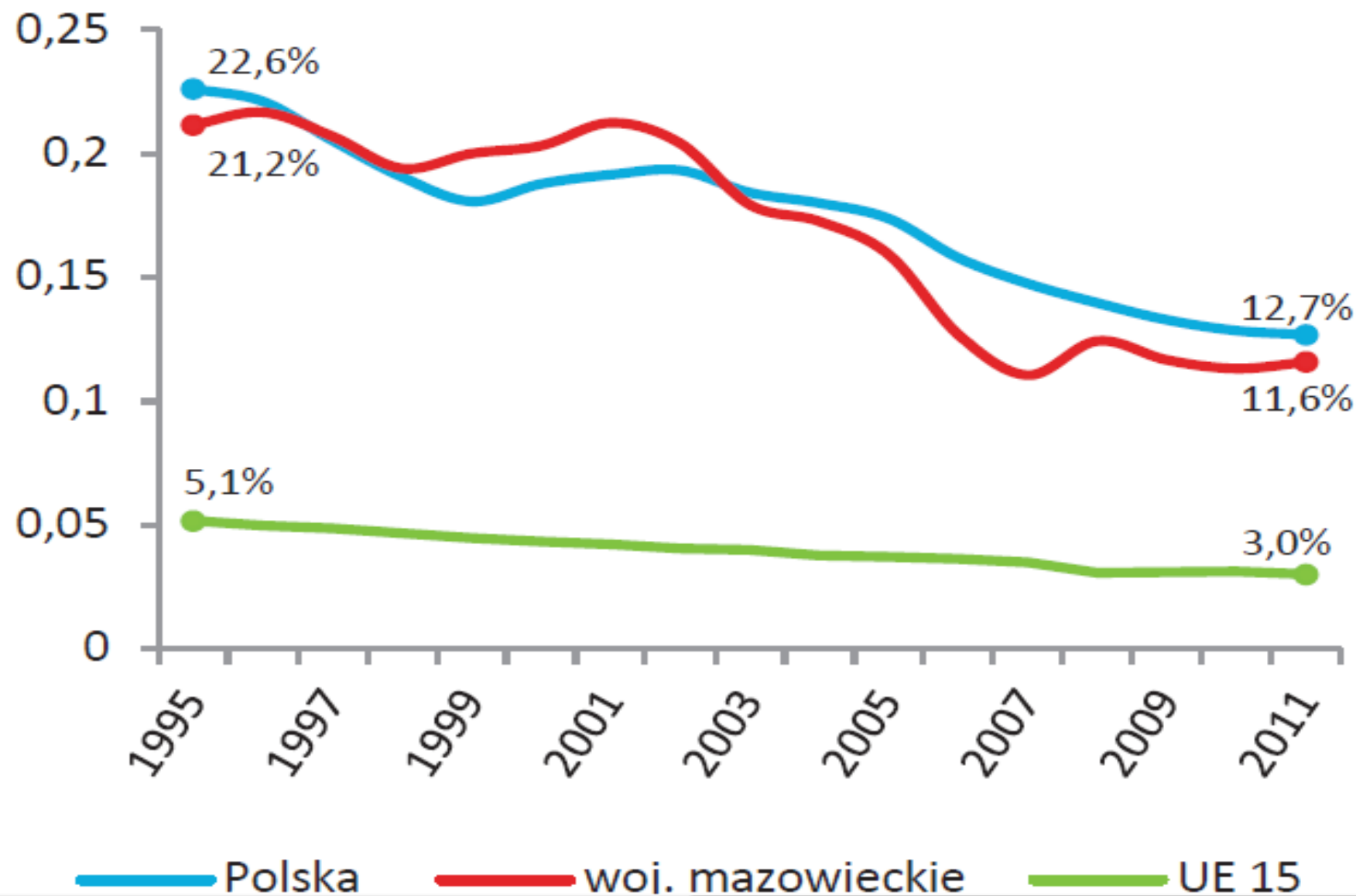
Cechy charakterystyczne polskiego rolnictwa

Pierwszą, istotnie różniącą polskie rolnictwo od unijnego, jest duża ilość ludzi związana ze wsią i rolnictwem

Wykres 8. Udział osób pracujących w rolnictwie w całkowitej liczbie pracujących (w 2011 roku).

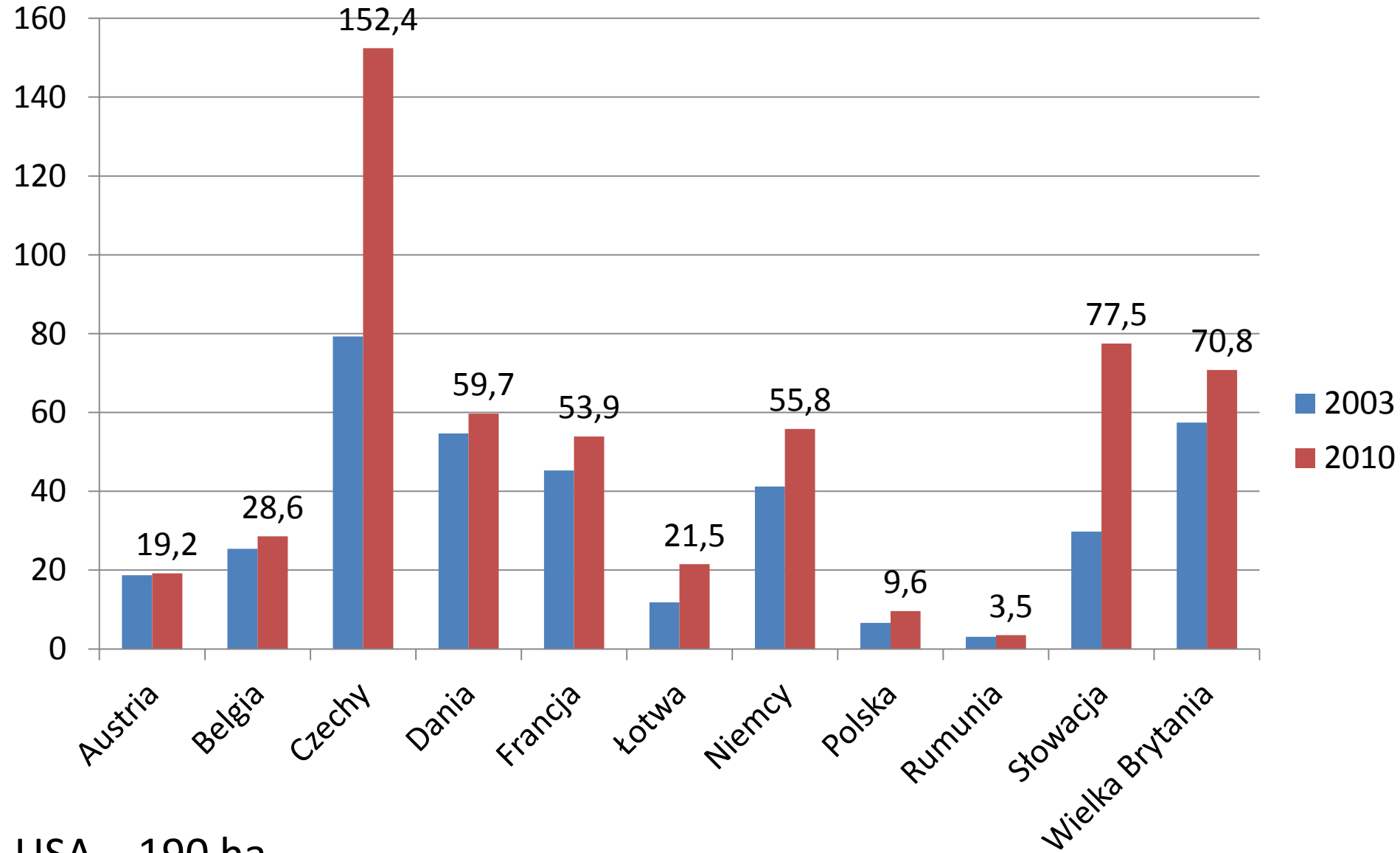
Wykres 7. Udział osób pracujących w rolnictwie w całkowitej liczbie pracujących (w latach 1995-2004).

Cechy charakterystyczne polskiego rolnictwa

Drugą ważną cechą odróżniającą polskie rolnictwo od zachodnioeuropejskiego jest niewielka przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego a co za tym idzie niska produktywność pracy.

Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w wybranych krajach UE

USA – 190 ha

WIELKOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH w województwach

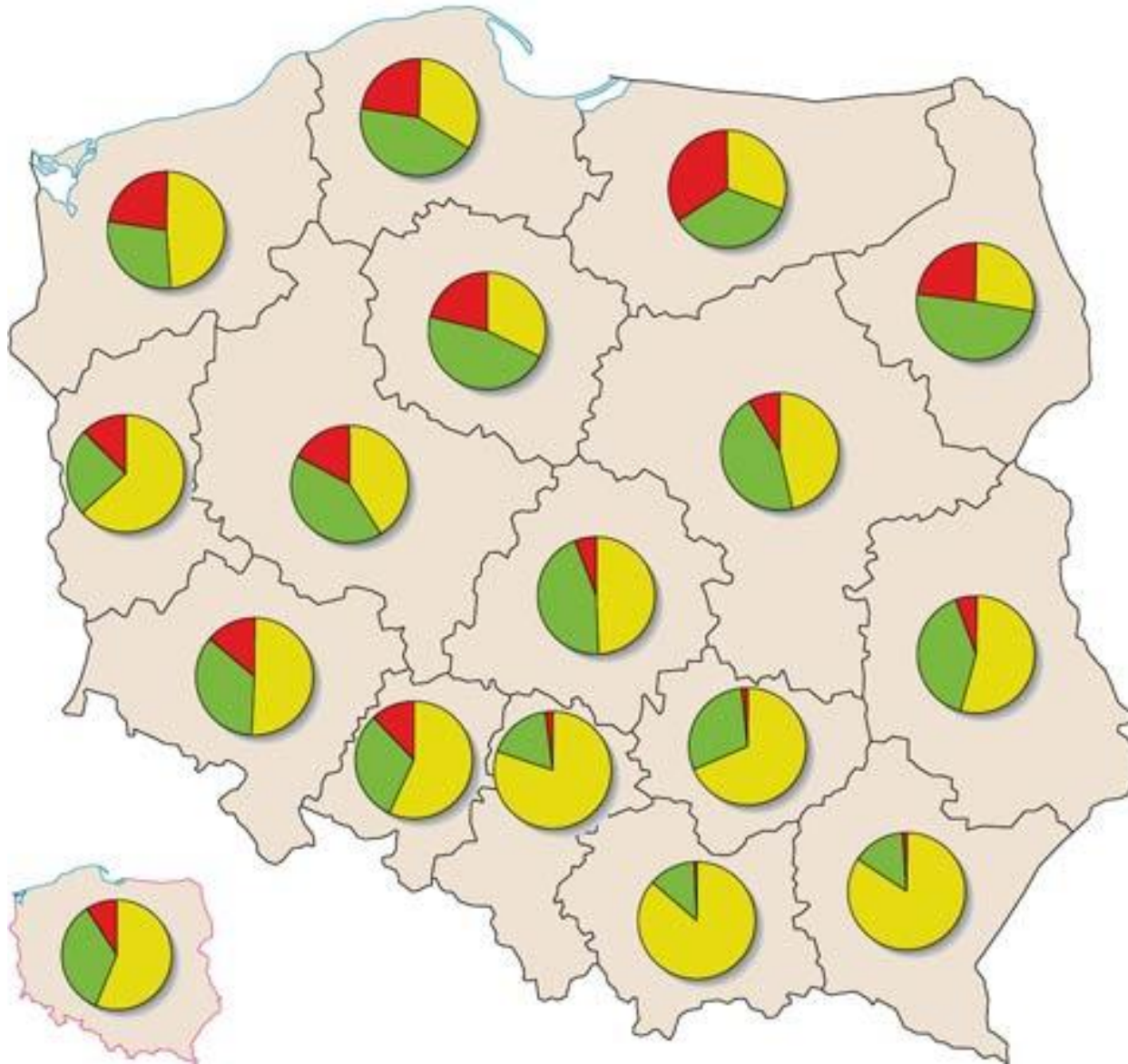
1-5 ha

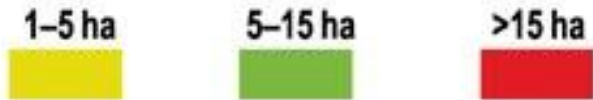
5-15 ha

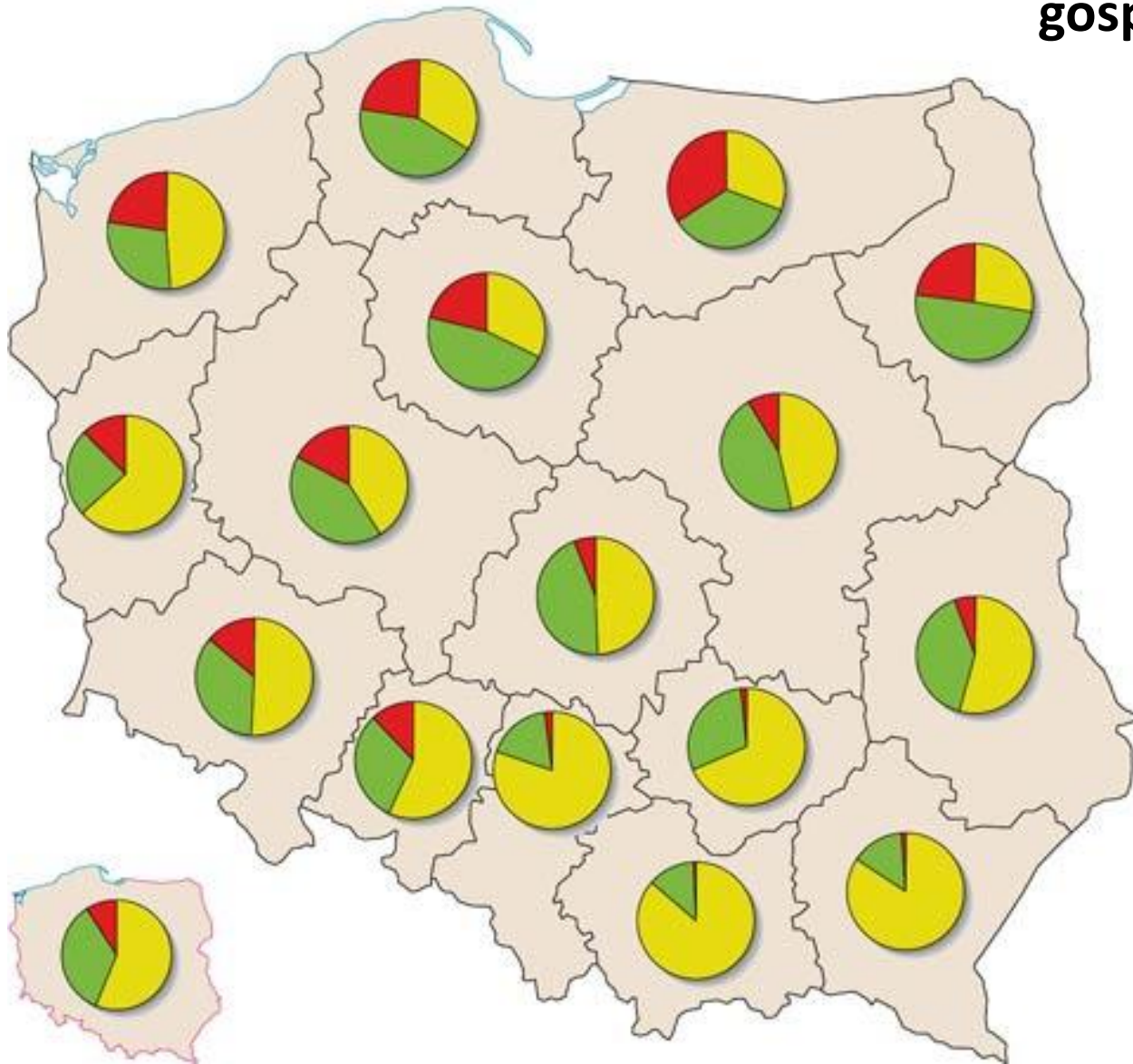
>15 ha

WIELKOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH w województwach

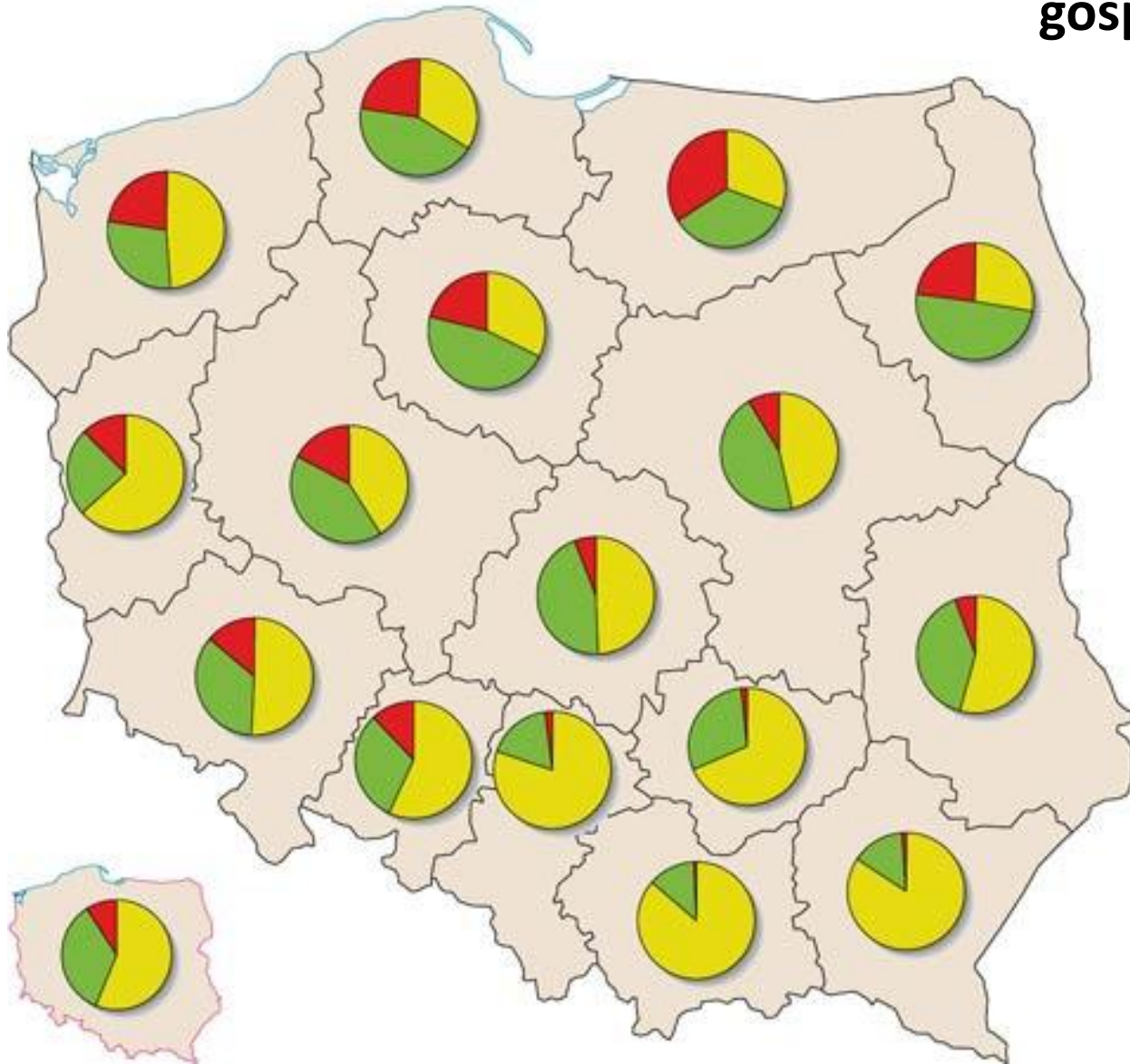
Wypisz nazwy pięciu województw o największym udziale procentowym gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha

WIELKOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH w województwach

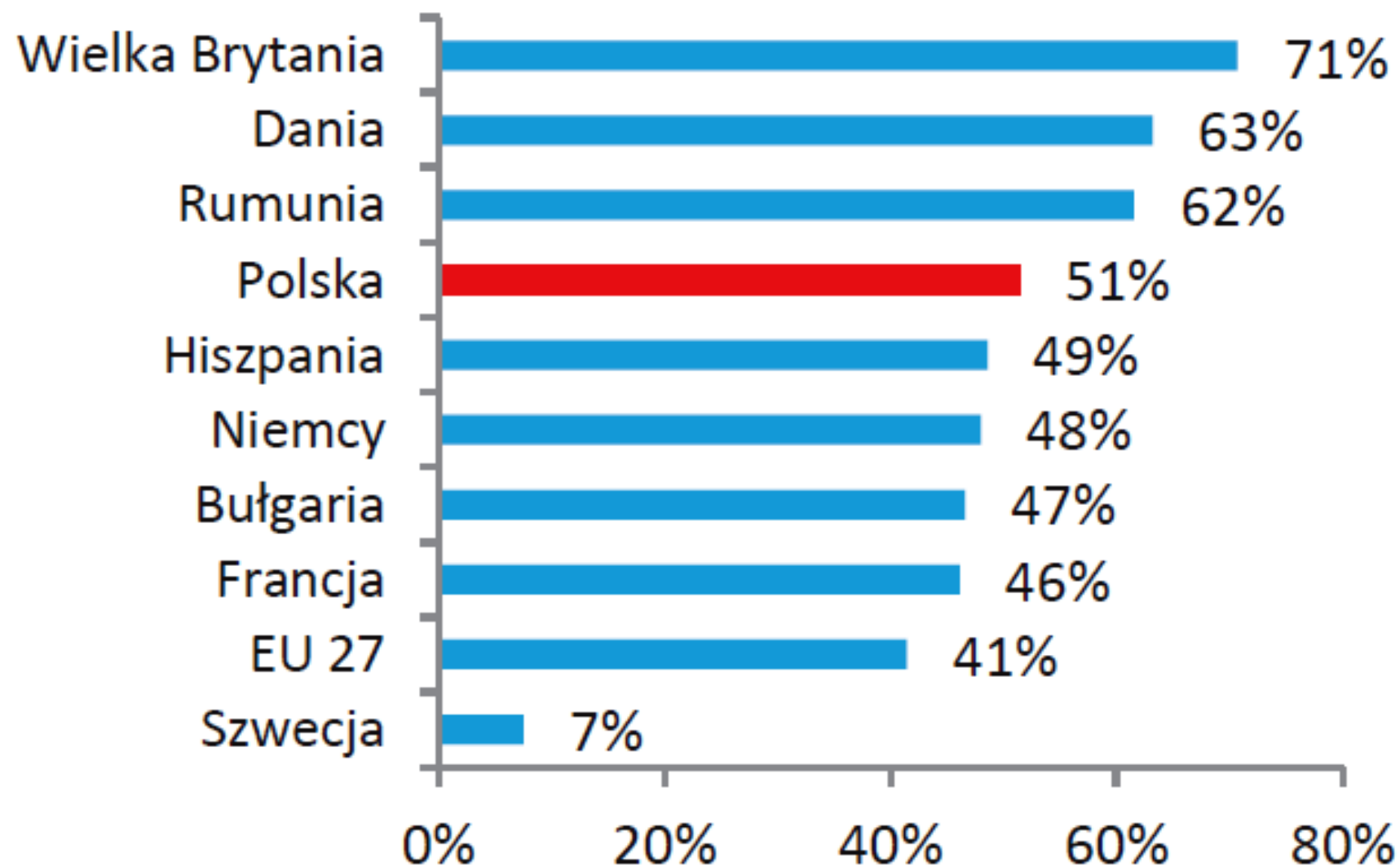

Wypisz nazwy pięciu województw o największym udziale procentowym gospodarstw o powierzchni poniżej 5 ha

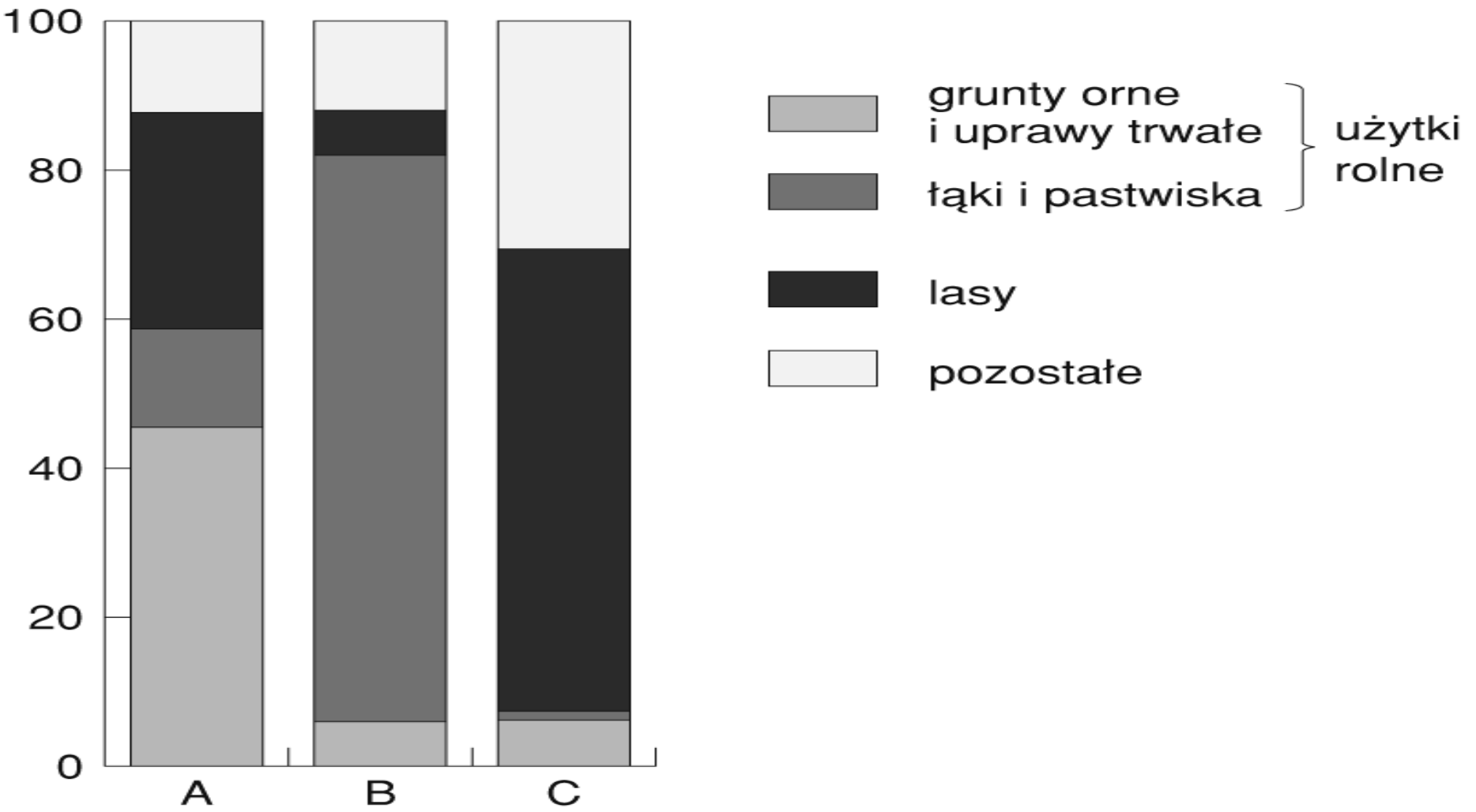

Wykres 1. Udział użytków rolnych w całkowitej powierzchni wybranych krajów UE (w 2010 r.).

Ilustracja przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Irlandii, Polsce i Szwecji.

Przyporządkuj diagramy krajom.

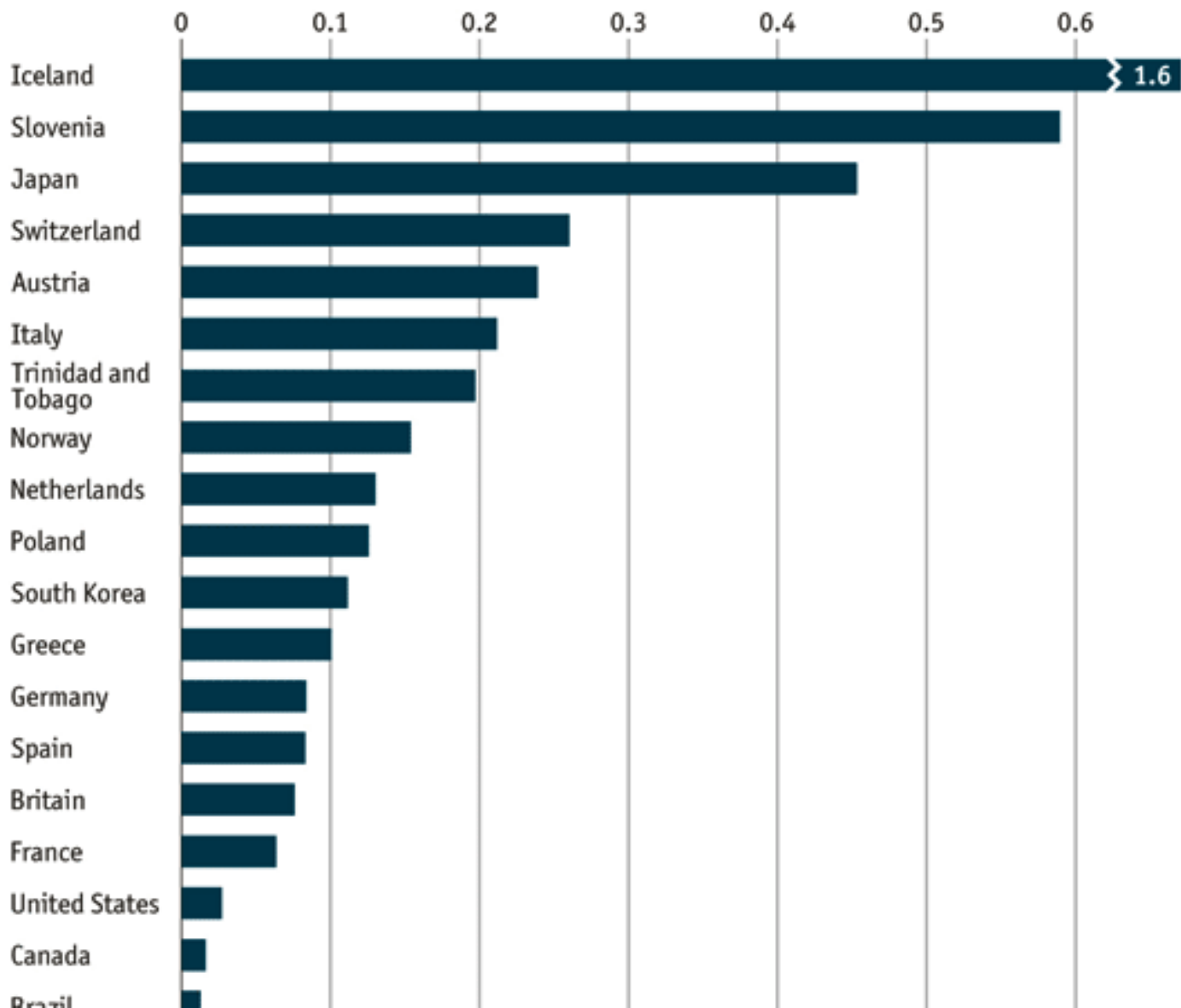

Poziom mechanizacji

W polskim rolnictwie mechanizacja jest stosunkowo na wysokim poziomie - 1 ciągnik przypada średnio na 9 ha gruntów ornych, jest to wskaźnik nieco lepszy niż w Niemczech (1 ciągnik na 13 ha ornych). Natomiast wyposażenie w inne maszyny niż ciągniki jest nadal niewielkie.

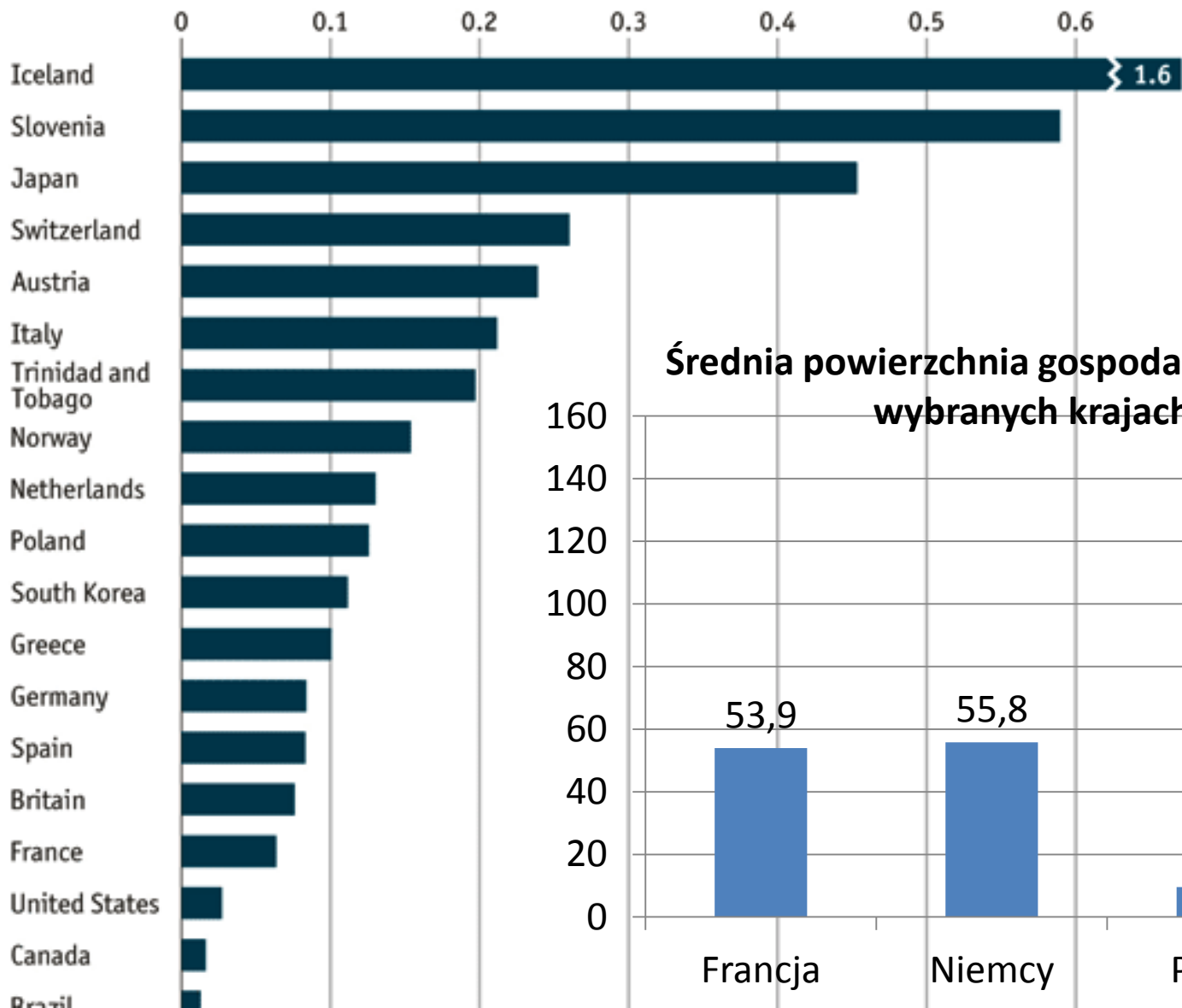
Tractors per hectare of arable land

2009 or latest

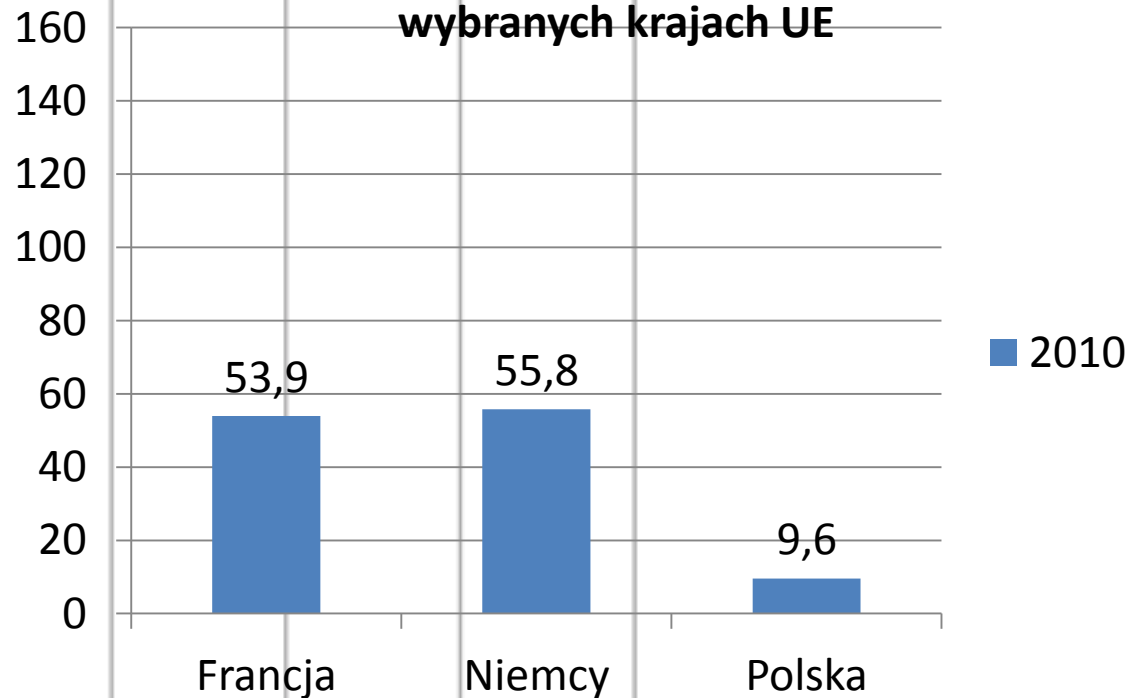

Tractors per hectare of arable land

2009 or latest

Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w wybranych krajach UE

W jednym z krajów świata powierzchnia zasiewów żyta w 2001 roku wynosiła 839 tys. hektarów.

Łączny zbiór żyta z tej powierzchni wyniósł 5 158 tys. ton.

Oblicz plon żyta w dt/ha.

Dt – decytona (*dawniej kwintal*)

1 dt = 100 kg

1 t = 10 dt

Zbiór – [t] lub [dt]

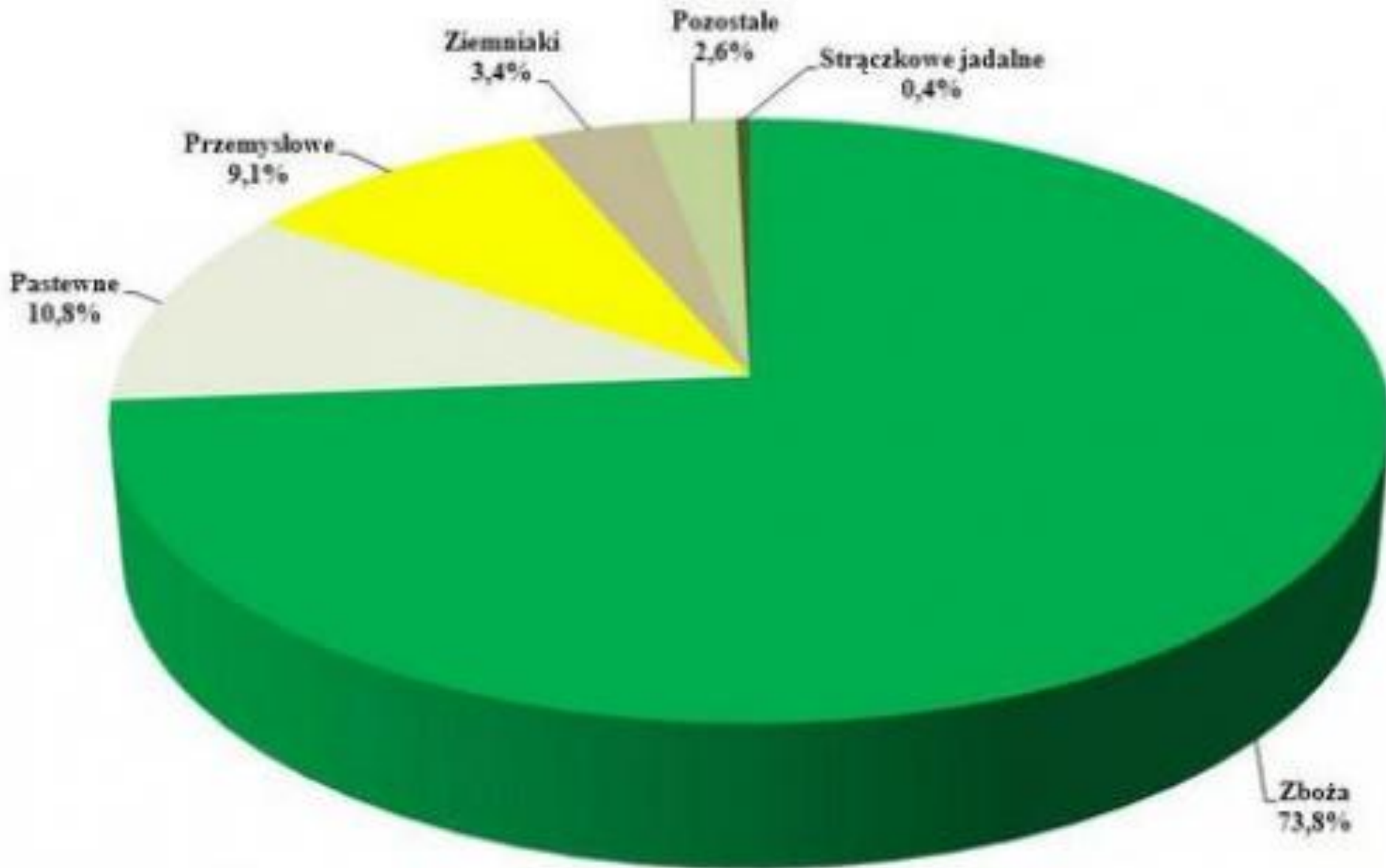
Powierzchnia uprawy – [ha]

Plon – [t/ha] lub [dt/ha]

?

Prezydent Dmitrij Miedwiediew chce, aby w ciągu kilku lat plony zbóż wzrosły do ok. 115 mln ton.

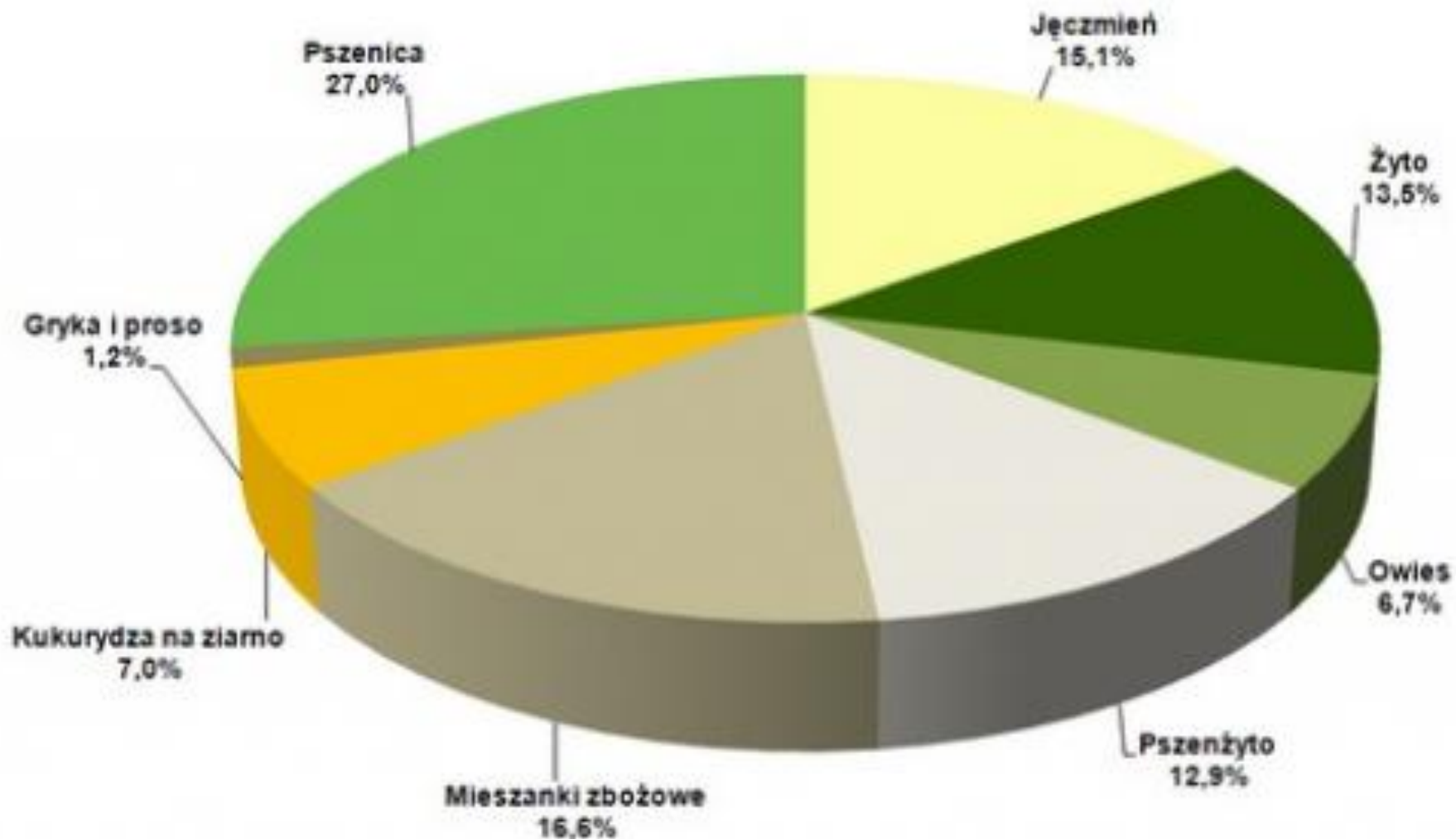
Struktura zasiewów w Polsce w 2012 roku

Zboża

- Pszenica
- Jęczmień
- Żyto
- Pszenżyto
- Owies
- Kukurydza
- Gryka i proso

Struktura zasiewów zbóż w Polsce w 2012 roku

Francja była największym producentem ziarna zbóż w UE z produkcją 67,3 mln ton - 22 % całkowitej produkcji UE.

Niemcy wyprodukowały 47,8 mln ton ziarna co dawało im 16 % udział w unijnej produkcji.

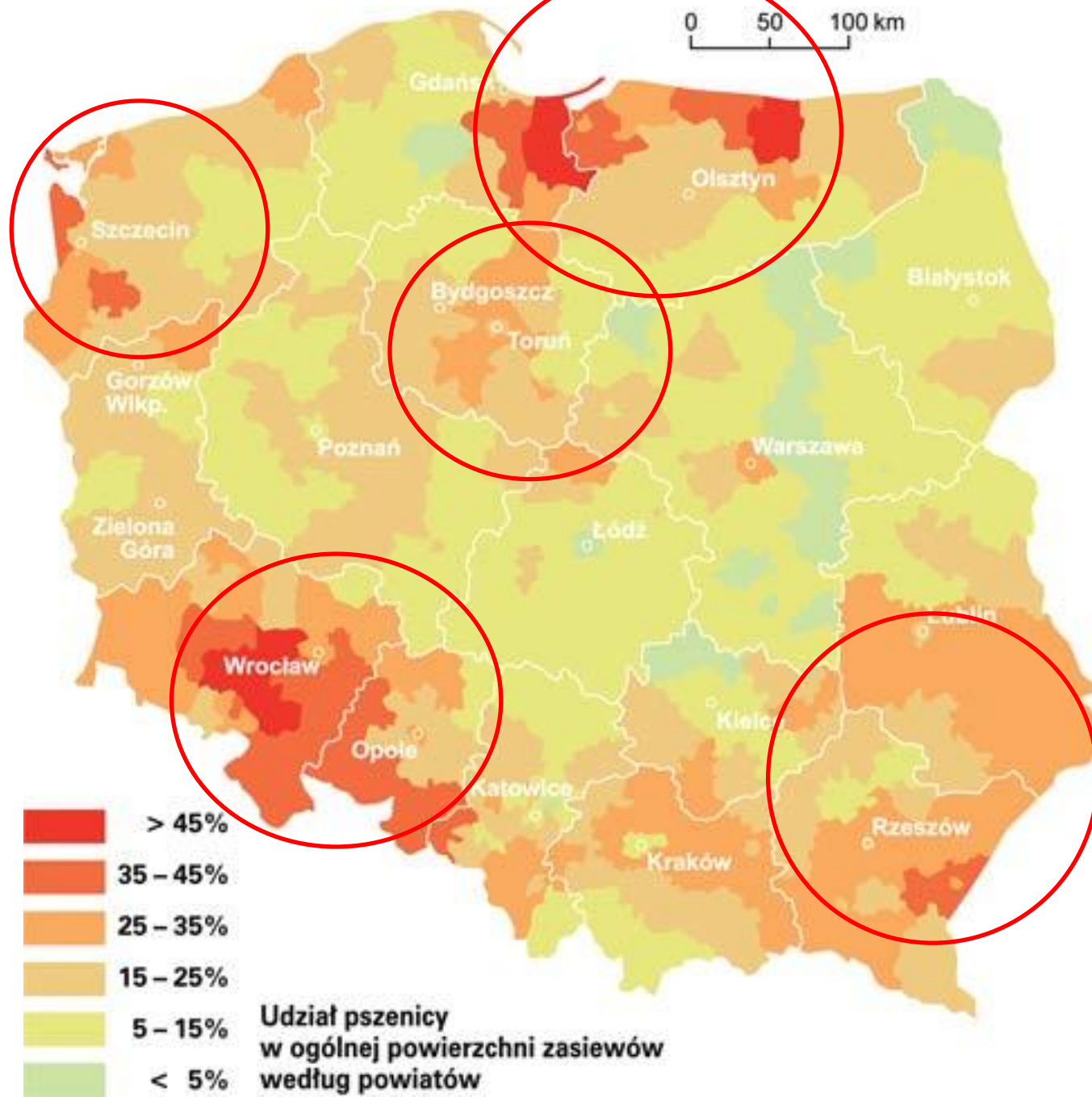
Na trzecim miejscu znalazła się Polska, która z produkcją 28,5 mln ton miała 9 % udział w UE.

Pszenica

Uprawa tego zboża związana jest z obszarami o dobrych glebach – **Nizina Śląska, Żuławy Wiślane, Kujawy, Wyżyna Lubelska, Podkarpacie, Nizina Szczecińska**. Plony pszenicy z roku na rok rosną, jest to związane z rozwojem technik uprawy i zwiększenia nakładu kapitału na nawożenie i mechanizację.

UPRAWA PSZENICY w Polsce

Mąka pszenna jasna
typ 450

Mąka pszenna chlebowa
typ 750

Mąka pszenna razowa
typ 2000

Średni dla Polski plon pszenicy ozimej wynosi (2014 r.) **51,5 dt/ha**

Średni plon pszenicy jarej wyniósł **39,3 dt/ha**

Średni dla Polski plon pszenicy ozimej wynosi (2014 r.) **51,5 dt/ha**
Francja i Niemcy – około 72 dt/ha
USA i Rosja – około 30 – 35 dt/ha

Polska na 16 miejscu na świecie w produkcji pszenicy

Jęczmień

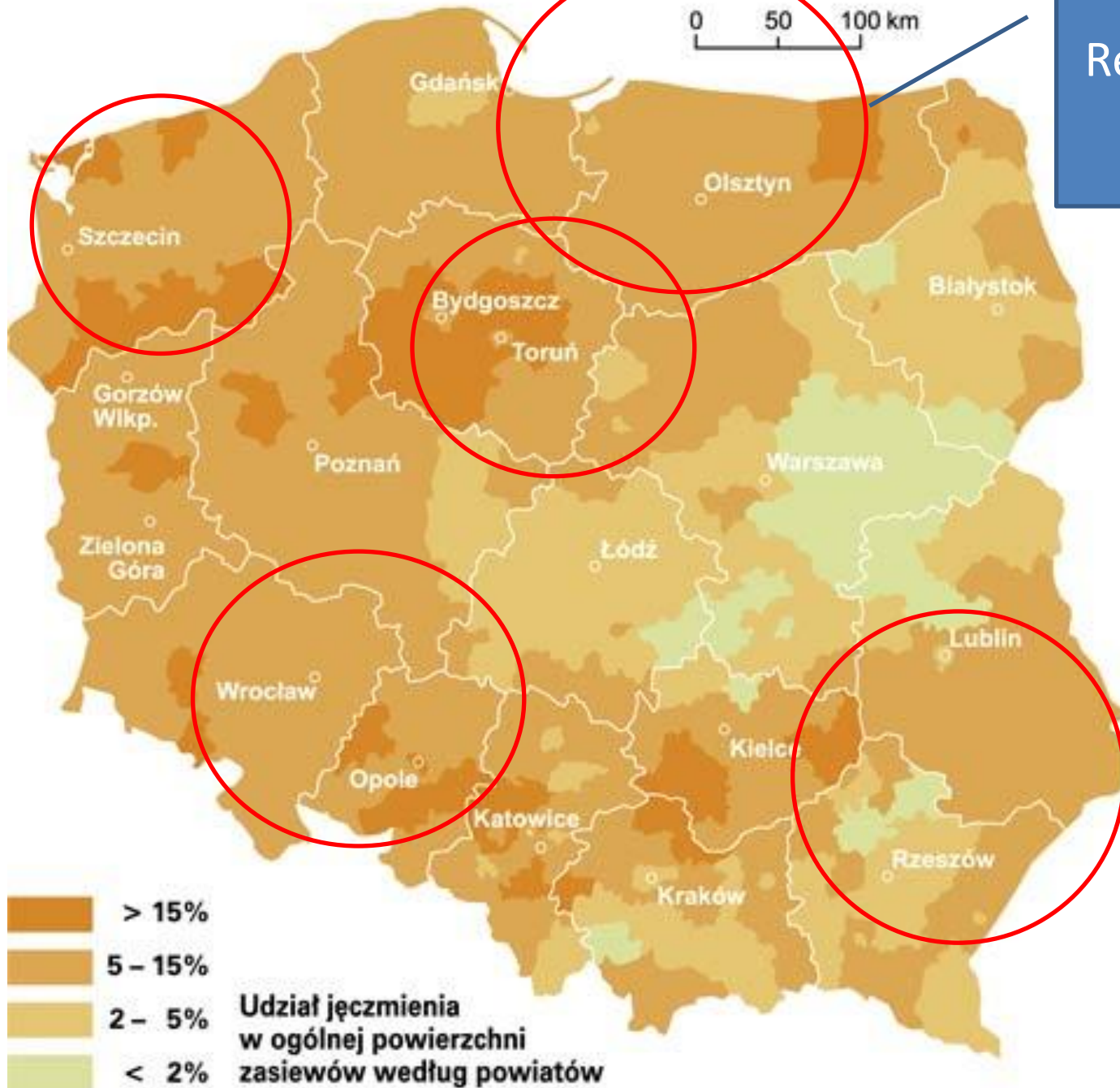
Największy udział tego zboża w strukturze upraw obserwuje się zwłaszcza na Pojezierzach, w Polsce Zachodniej, na Przedgórzu Sudeckim, a także na Podkarpaciu.

UPRAWA JĘCZMIENIA w Polsce

0 50 100 km

Rejony upraw pszenicy

Średni plon **jęczmienia ozimego wyniósł 47 dt/ha**

Średni plon **jęczmienia jarego - 40 dt/ha**

Żyto

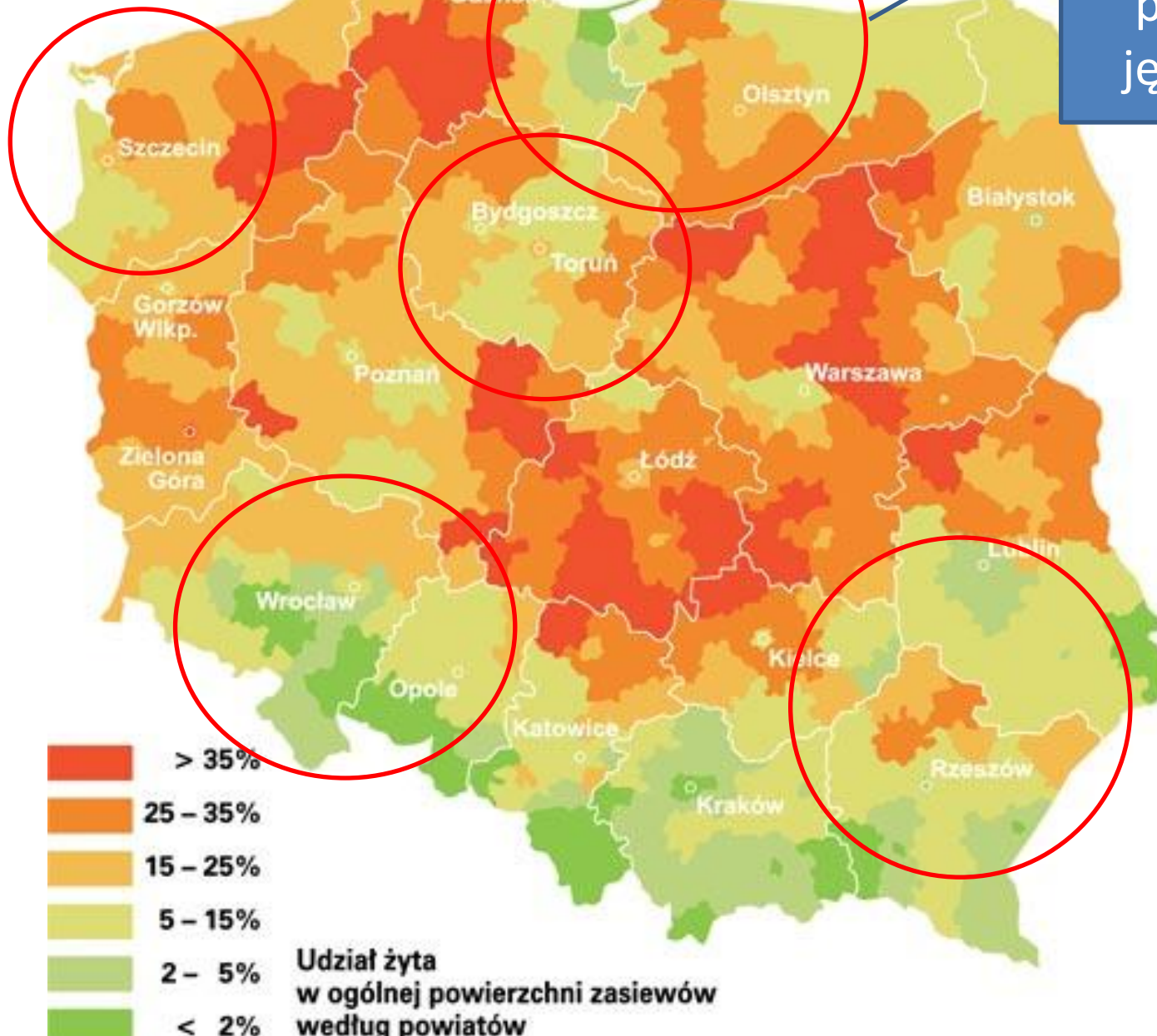
uprawiane jest na obszarach charakteryzujących się mało żyznymi glebami. Są to głównie tereny Polski Środkowej i Wschodniej, a także Pojezierze Wielkopolskie oraz Pomorskie.

UPRAWA ŻYTA w Polsce

0 50 100 km

Rejony upraw pszenicy i jęczmienia

Ziarno żyta jest stosowane do wyrobu pasz dla bydła i trzody chlewnej. Z żyta produkuje się również mąkę którą stosuje się głównie do wypieku chleba. Produkuje się z niego też alkohol etylowy.

Średni plon żyta wyniósł 31,5 dt/ha

Średni plon żyta - ponad 30 dt/ha

Pszenżyto

z roku na rok wzrasta znaczenie **pszenżyta** (sztucznie otrzymany gatunek zboża, który zawiera więcej białka niż pszenica i ma mniejsze wymagania glebowe) – Polska zajmuje 1 miejsce na świecie w jego zbiorach

Pszenżyto

Ziarno paszowe – ze względu na wysoką zawartość białka może służyć jako pasza dla bydła, trzody chlewnej, owiec i ptactwa.

Średni plon żyta wyniósł 31,5 dt/ha

Średni plon pszenżyta - ponad 40 dt/ha

Średni plon żyta wyniósł 31,5 dt/ha

Średni plon pszenżyta - ponad 40 dt/ha

Średni plon żyta - ponad 30 dt/ha

Średni plon pszenicy – ponad 50 dt/ha

Owies - uprawiany jest w Polsce coraz rzadziej i coraz mniej chętnie.

Kukurydza

W Polsce kukurydza jest uprawiana na powierzchni około 630 tysięcy hektarów, z czego około 260 tysięcy jest uprawiane na suche ziarno, a około 370 tysięcy na kiszonkę z całych roślin

Zadanie maturalne

Zielona rewolucja często jest mylona z uprawami roślin genetycznie modyfikowanych (GMO).
Podaj główną różnicę między nowymi, wysokoplennymi odmianami roślin uzyskanymi w wyniku zielonej rewolucji a roślinami transgenicznymi.

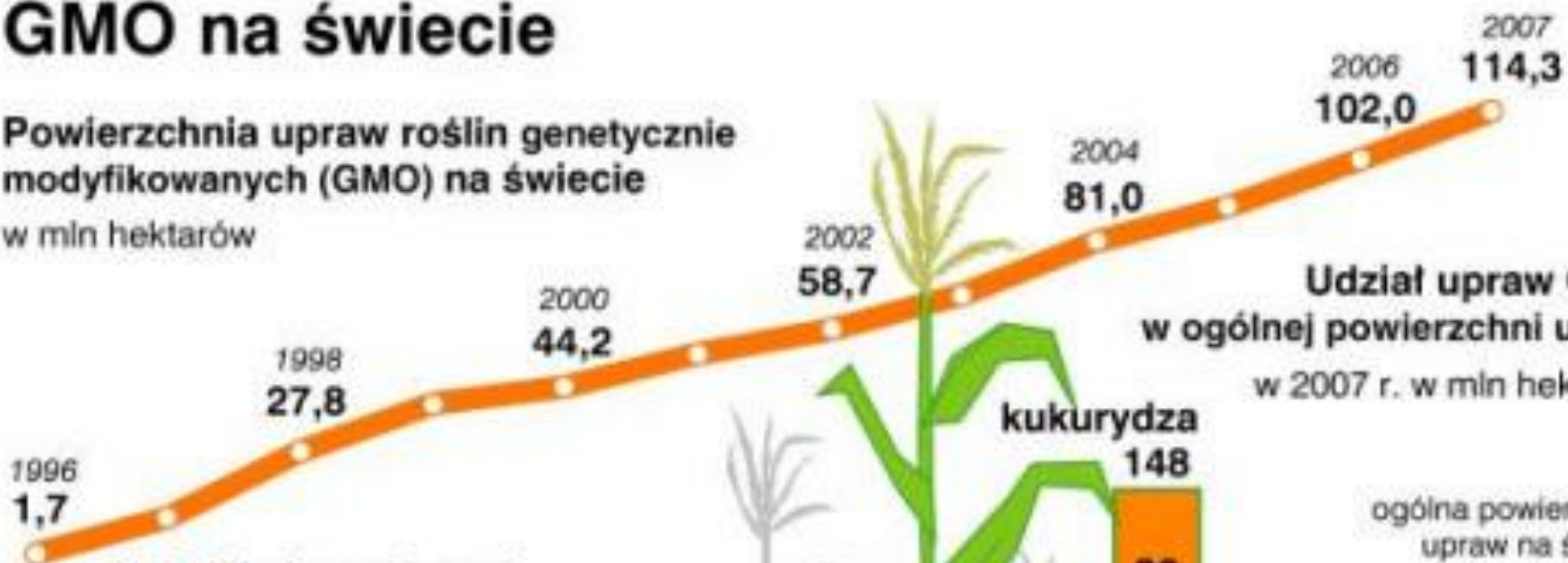
Zielona rewolucja

Ważnym czynnikiem było wyhodowanie nowych odmian pszenicy, ryżu i kukurydzy, charakteryzujących się dużą plennością i odpornością na choroby. **W zielonej rewolucji nowe rośliny pozyskiwano dzięki doborowi naturalnemu** (selekcjonowaniu i dobieraniu najlepszych cech roślin).

GMO to genetycznie zmodyfikowany organizm, którego informacja genetyczna została sztucznie zmieniona dzięki zastosowaniu inżynierii genetycznej. **Tego rodzaju zmiany nie zachodzą w sposób naturalny w środowisku.** Tak powstają „rośliny transgeniczne” używane m.in. do produkcji żywności i pasz dla zwierząt.

GMO na świecie

Powierzchnia upraw roślin genetycznie modyfikowanych (GMO) na świecie w mln hektarów

Udział upraw GMO w ogólnej powierzchni upraw w 2007 r. w mln hektarów

ogólna powierzchnia upraw na świecie
w tym powierzchnia upraw roślin genetycznie modyfikowanych

Dla porównania w Polsce w 2006 r.: 100 ha

Rośliny okopowe

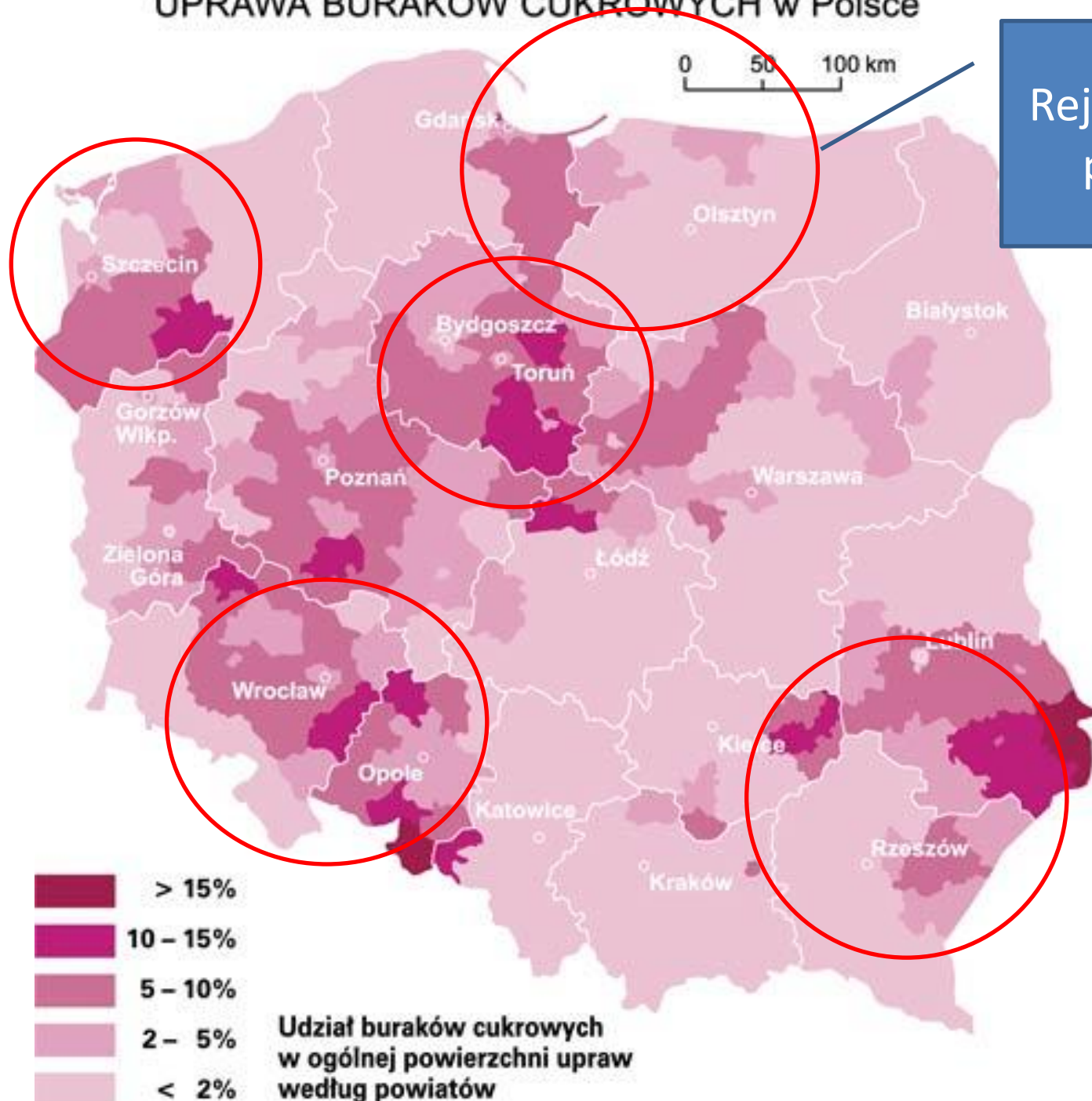
- Buraki cukrowe
- Ziemniaki

Buraki cukrowe

Buraki cukrowe (ze względu na dosyć wysokie wymagania glebowe) rozmieszczone są przeważnie na tych samych obszarach co pszenica – **Dolny Śląsk, Lubelszczyzna, Kujawy, Żuławy, Wielkopolska.**

UPRAWA BURAKÓW CUKROWYCH w Polsce

Rejony upraw pszenicy

Udział buraków cukrowych w ogólnej powierzchni upraw według powiatów

Średni plon – 550 dt/ha

Polska jest na 6 miejscu w produkcji buraka cukrowego

Ziemniaki

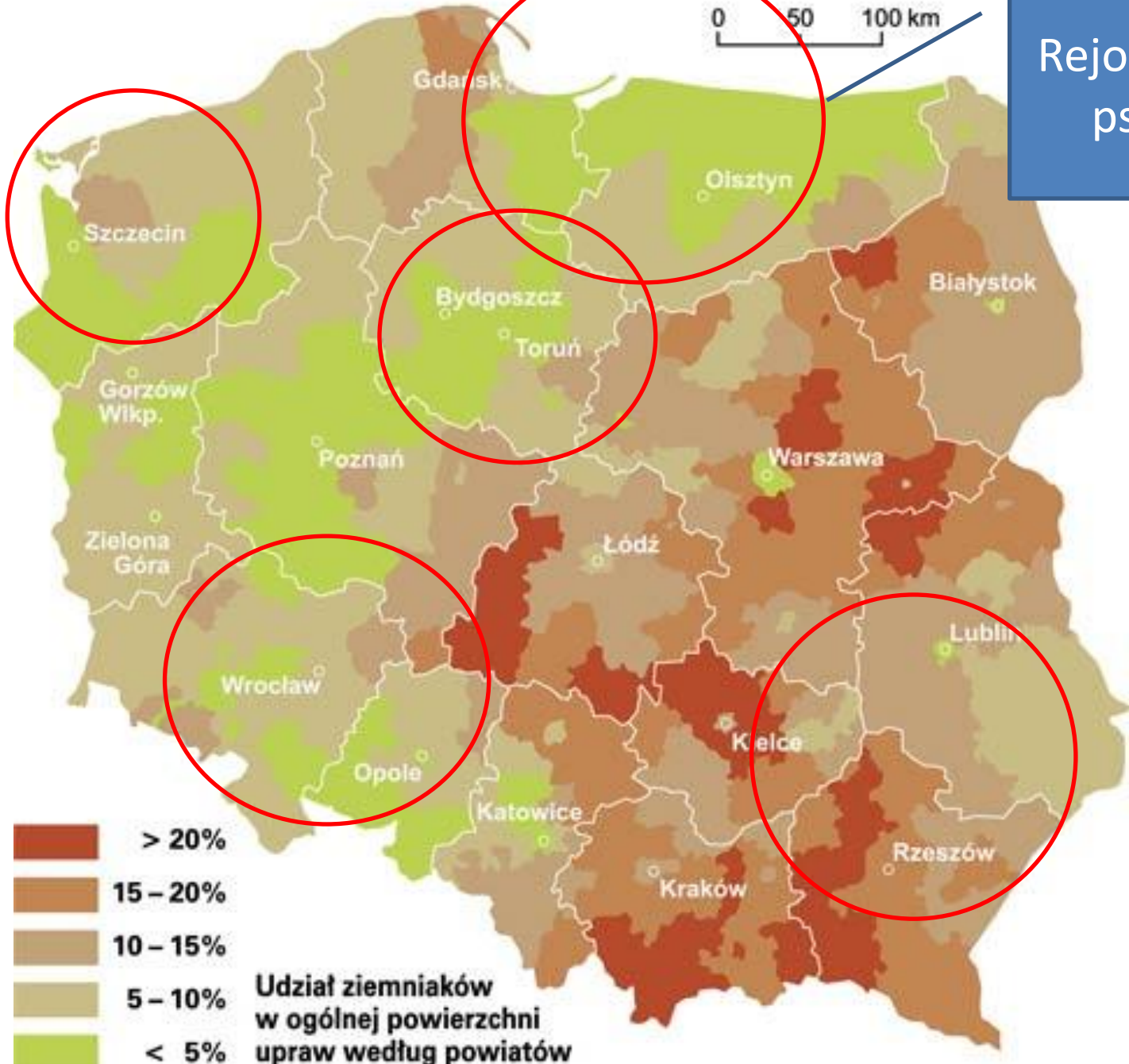
Ziemniaki - zajmują pierwsze i najważniejsze miejsce w diecie Polaków, Litwinów i Białorusinów. Oprócz tego wykorzystywane są jako składnik pasz dla trzody chlewnej oraz znajdują zastosowanie w przemyśle spożywczym, farmaceutycznym i kosmetycznym.

UPRAWA ZIEMNIAKÓW w Polsce

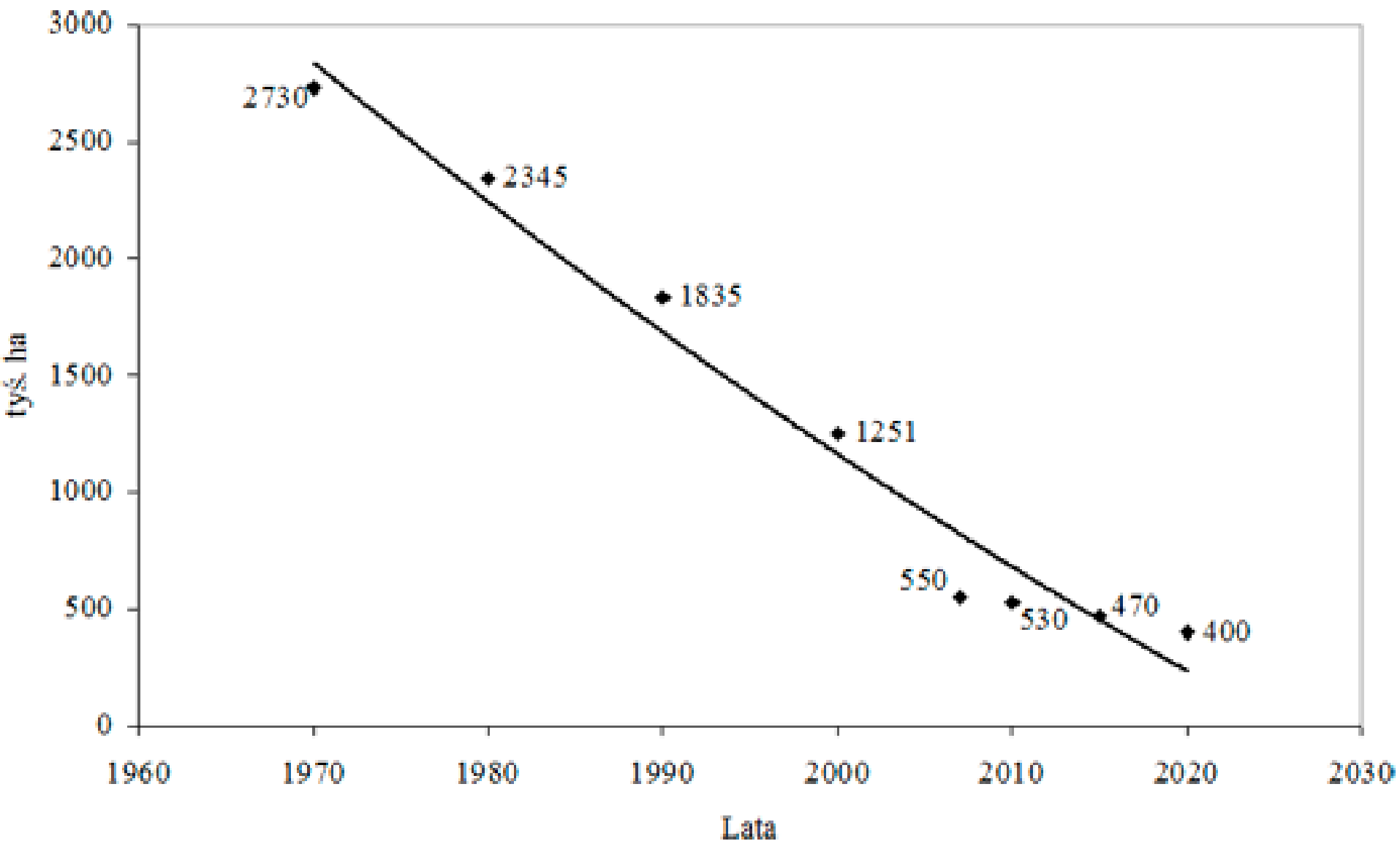
0 50 100 km

Rejony upraw pszenicy

Udział ziemniaków w ogólnej powierzchni upraw według powiatów

Dynamika zmian powierzchni uprawy ziemniaka w Polsce oraz prognoza do 2020 r

Co decyduje o zmniejszeniu powierzchni uprawy ziemniaków

- eksport zbiorów (zanikł),
- brak dopłat uzupełniających, brak strategii rozwoju rolnictwa

Średni plon – około 250 dt/ha

Polska jest na 8 miejscu w produkcji ziemniaków

Przyporządkuj grupom roślin uprawnych wymienione rośliny, wpisując w tabeli odpowiednie liczby.

1. bób	8. konopie	15. porzeczki
2. buraki cukrowe	9. kukurydza	16. pszenica
3. cebula	10. len	17. pszenżyto
4. fasola	11. maliny	18. rzepak
5. jabłonie	12. ogórki	19. tytoń
6. jęczmień	13. owies	20. słonecznik
7. kapusta	14. pomidory	21. ziemniaki

Grupa	Rośliny uprawne
zboża	
strączkowe	
bulwiaste	
cukrodajne	
oleiste	
włóknodajne	
używki	
warzywa	
owocowe	

Wymienionym roślinom uprawnym przyporządkuj wysokość ich plonów w Polsce, wpisując w miejscu kropek odpowiednie litery.

Rośliny uprawne

1. buraki cukrowe

2. pszenica

3. pszenżyto

4. ziemniaki

5. żyto

Wysokość plonów (w dt/ha)

A. 41

B. 24

C. 32

D. 210

E. 410

1.

2.

3.

4.

5.

Chów bydła w Polsce

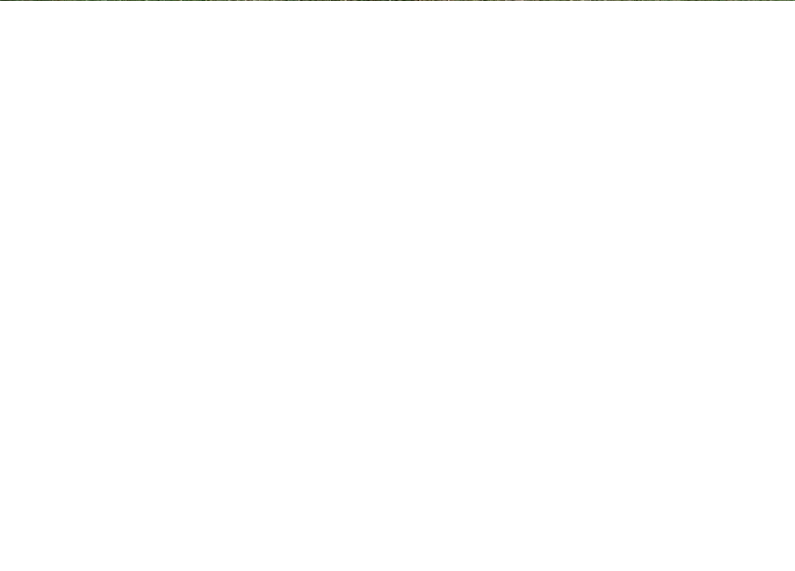

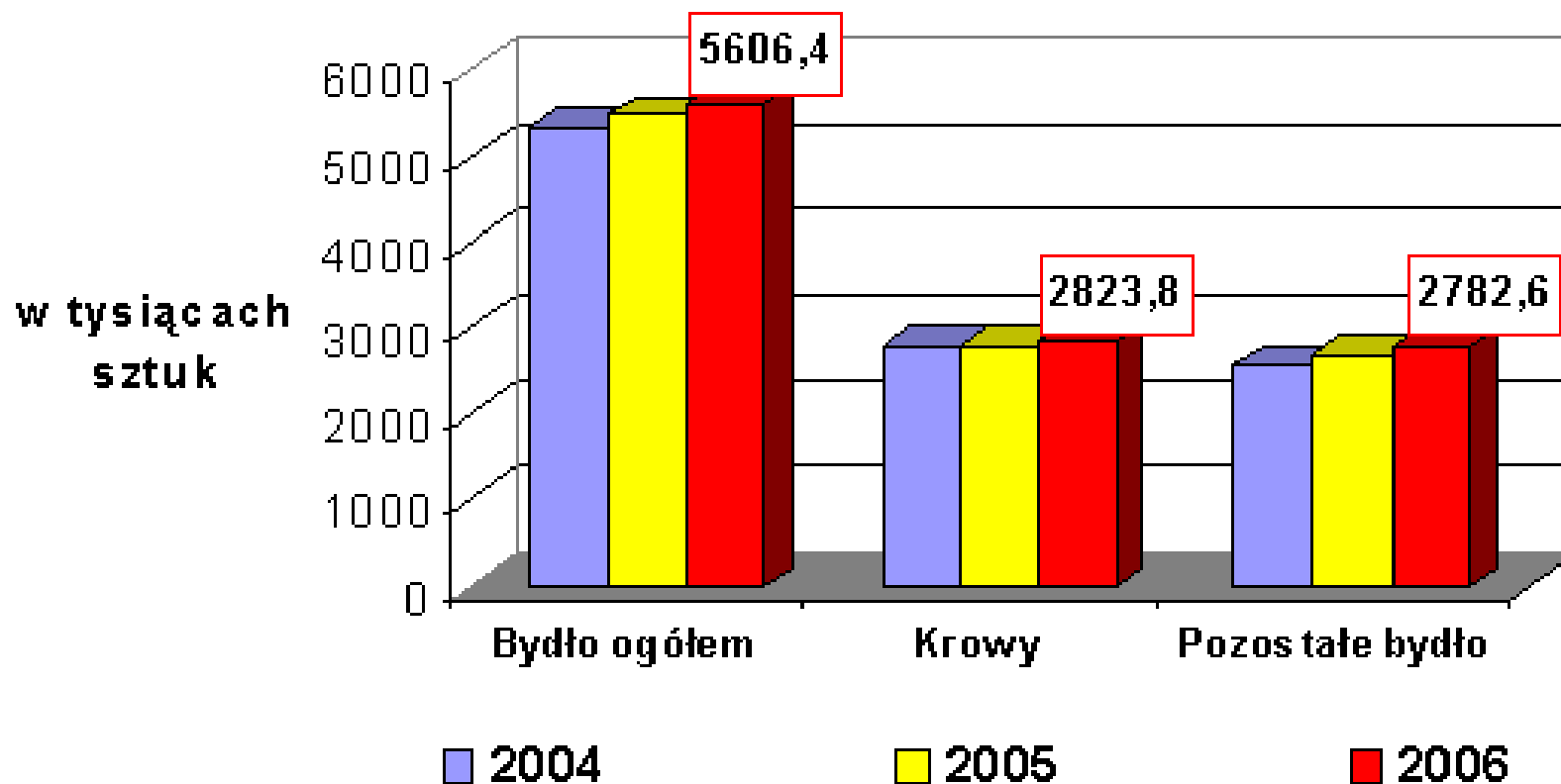
Chów ekstensywny prowadzi się głównie na obszarach, na których występują korzystne warunki przyrodnicze. Sprzyja to wypasaniu zwierząt na naturalnych pastwiskach.

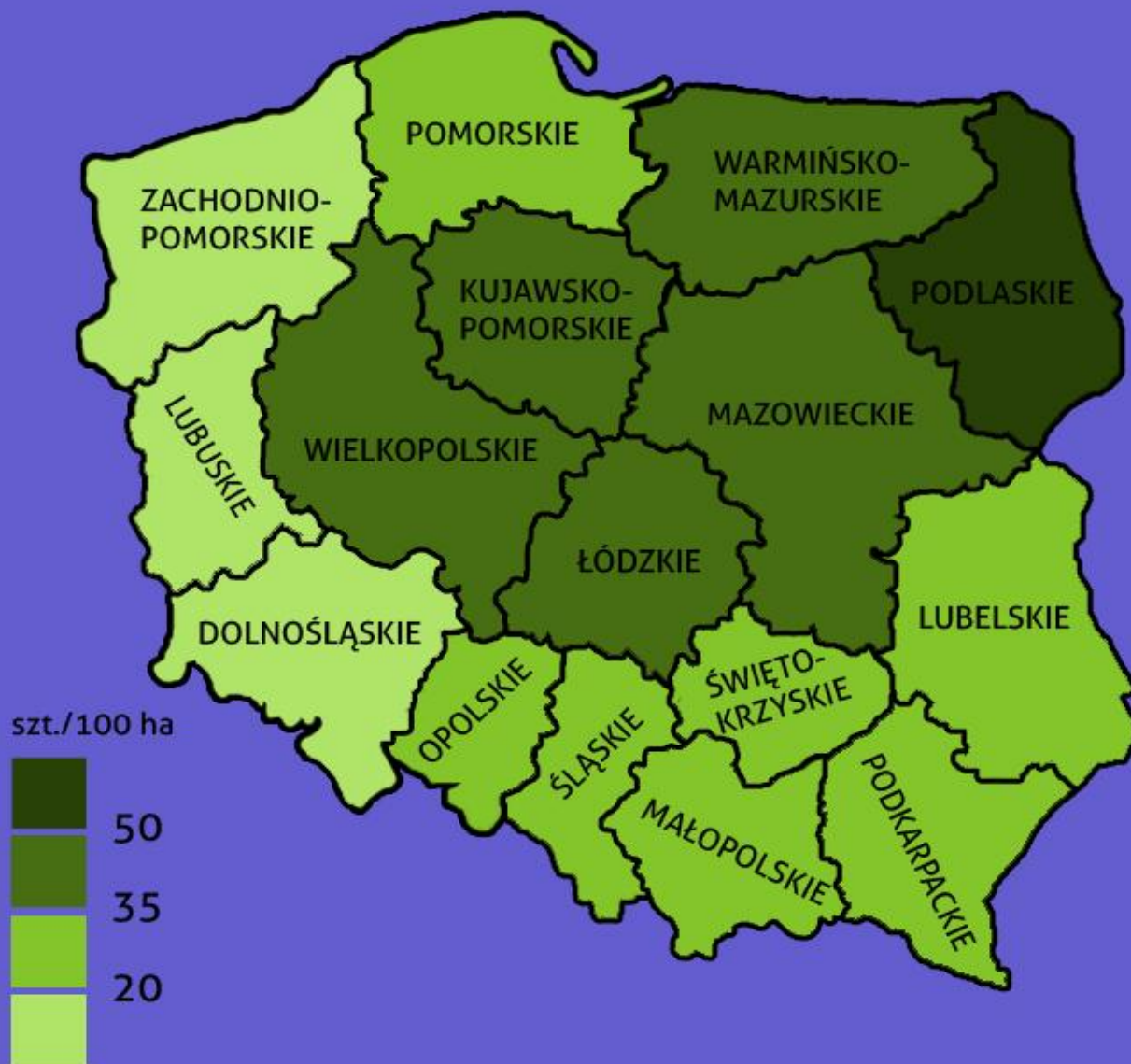
Chów intensywny prowadzony jest głównie w rejonach wysoko rozwiniętych oraz odznaczających się dużą gęstością zaludnienia.

Wyk.1 Pogłowie bydła w czercu 2004-2006 (wg danych GUS)

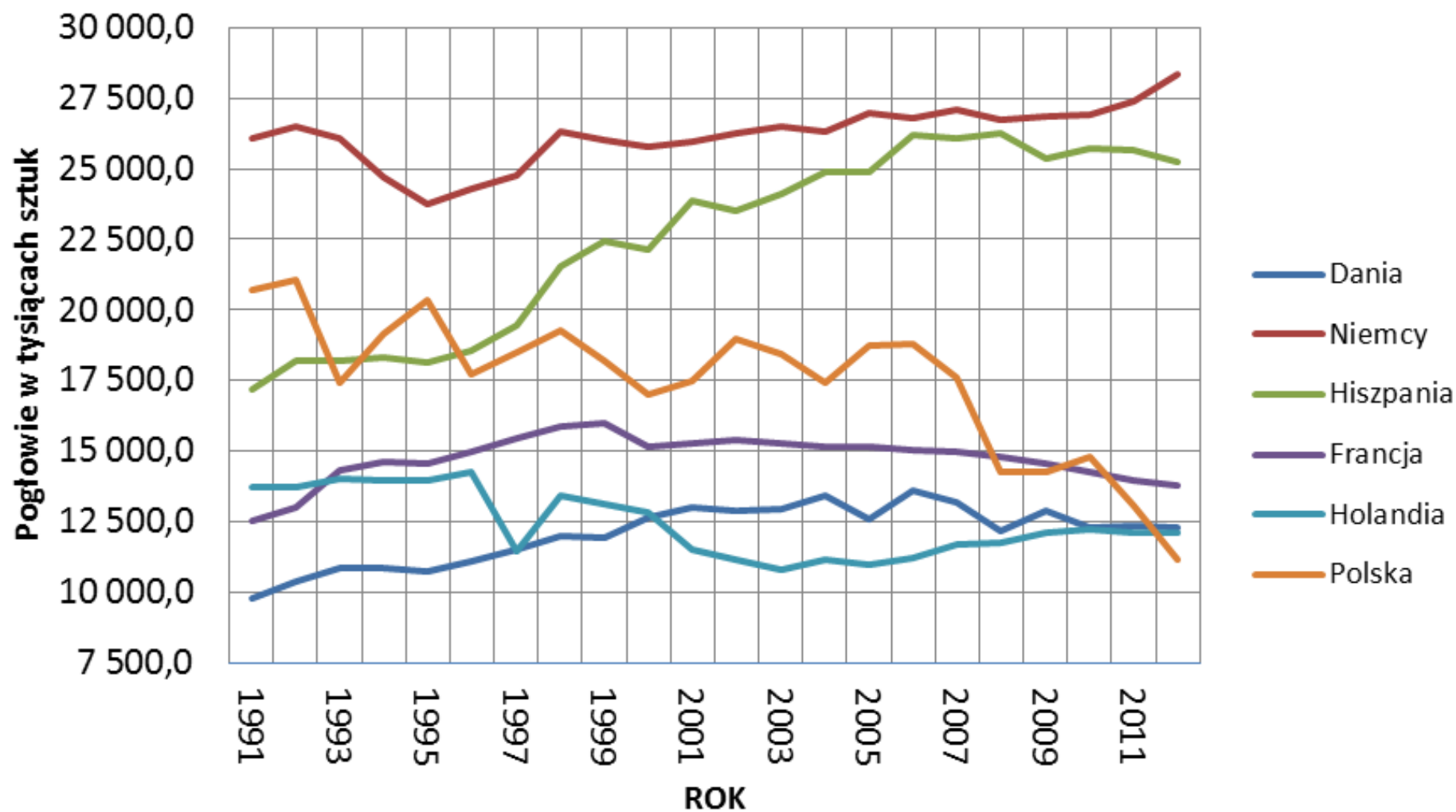
POGŁÓWIE BYDŁA NA 100 HA UŻYTKÓW ROLNYCH W POLSCE W 2008 ROKU

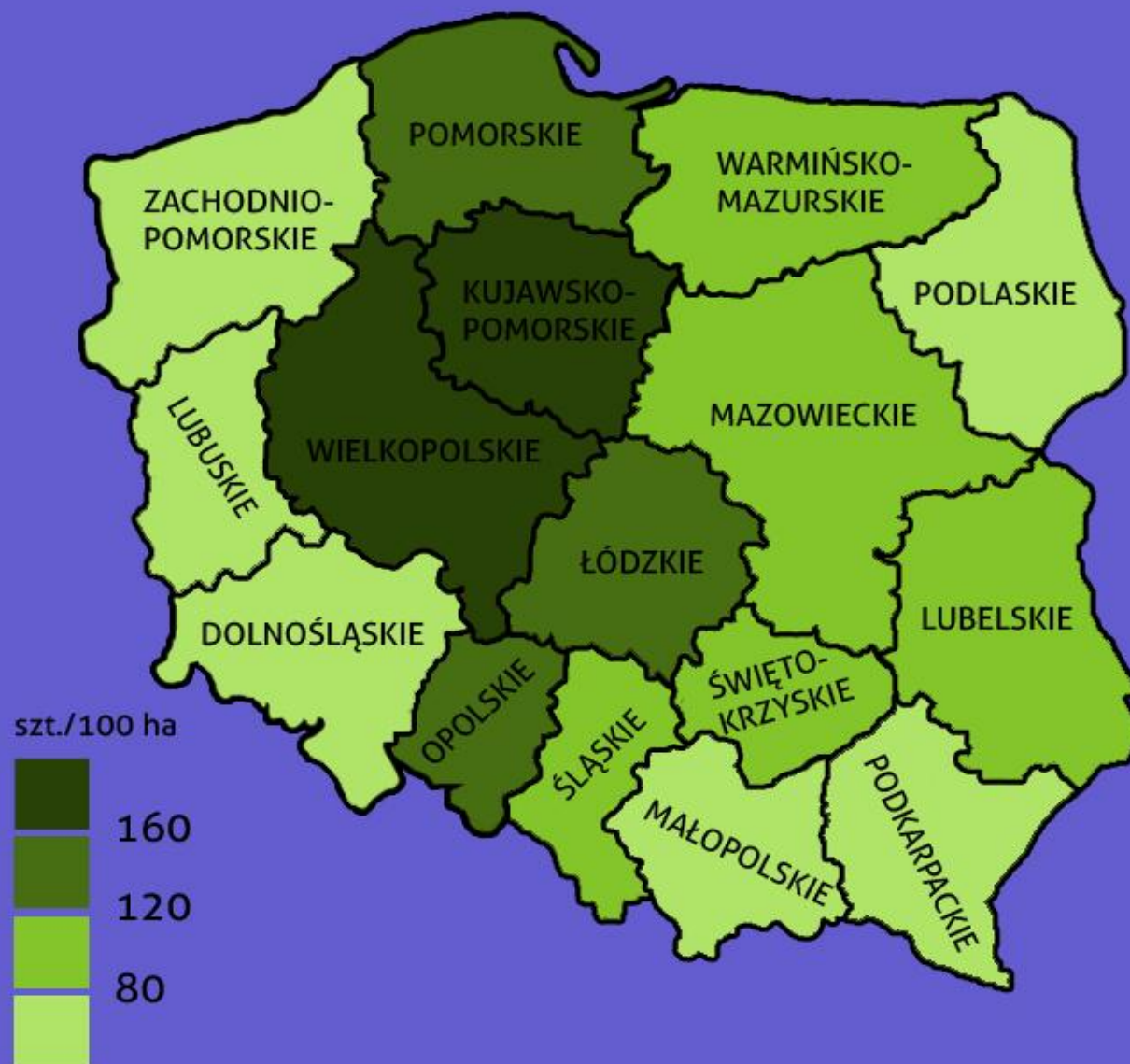
Chów trzody chlewnej w Polsce

Pogłowie trzody chlewnej w wybranych krajach UE

POGŁÓWIE TRZODY CHLEWNEJ NA 100 HA UŻYTKÓW ROLNYCH W POLSCE W 2008 ROKU

Fermy trzody chlewnej produkują bardzo duże ilości niebezpiecznych ścieków – gnojowicy, która zatruwa środowisko naturalne.

Integracja polskiego rolnictwa z UE

Jakie dopłaty dla rolnictwa z UE ?

- **jednolita płatność obszarowa (JPO)**

Przyznawana jest gospodarstwom o powierzchni powyżej 1 hektara i utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej. Dopłata jest przewidziana do każdego kwalifikującego się hektara i wyniesie ok. 110 euro na hektar.

Jakie dopłaty dla rolnictwa z UE ?

- **dopłaty dla młodych rolników**

Dopłaty te mają na celu ułatwić podjęcie działalności rolniczej osobom poniżej 40 roku życia. Wyniosą one 62 euro na hektar i będą przyznawane gospodarstwom o powierzchni nie większej niż 50 ha.

Jakie dopłaty dla rolnictwa z UE ?

- **płatności związane z produkcją**

Są to dopłaty do produkcji kluczowej dla polskiej gospodarki. 2/3 środków z tej puli przeznaczone będzie dla hodowców bydła.

Pozostałe dopłaty otrzymają do powierzchni uprawy: hodowcy owiec i kóz, rolnicy uprawiający owoce miękkie (truskawki, maliny), chmiel, rośliny wysokobiałkowe, buraki cukrowe, ziemniaki skrobiowe, pomidory, len i konopie włókniste. Wysokość dopłat będzie zależała od rodzaju produkcji (np. chow kóz 15 euro/szt., uprawa chmielu 480 euro/ha).

Skup interwencyjny

Jeszcze w tym tygodniu rząd uruchomi interwencyjny skup wieprzowiny - dowiedziła się nieoficjalnie PAP ze źródeł rządowych. Ma to pomóc producentom, którzy ponoszą straty przez wykrycie na terytorium Polski wirusa afrykańskiego pomoru świń

Limitowanie (kwotowanie)

instrument wprowadzony przez Radę Unii Europejskiej w celu ograniczenia i kontrolowania wielkości produkcji rolnej.

Rolnicy, którzy przekroczyli kwotę mleczną w sezonie 2014/2015, będą mogli skorzystać z rozłożenia na raty kar za nadprodukcję. Za każdy kilogram ponad przyznaną kwotę przyjdzie im zapłacić 90 groszy.

Subwencje eksportowe

to bezzwrotna pomoc finansowa pochodząca zwykle ze środków publicznych i przeznaczona dla przedsiębiorstw, które eksportują swoje produkty.